

Stajerc

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 2:50 za 1/64 strani K 1.— Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 44.

V Ptujju v nedeljo dne 29. oktobra 1916.

XVII. letnik.

Svetovna vojska

Št. ministerski predsednik grof Stürgkh umorjen. — Najvažnejši položajki Rumuncev, Constanza in Cernavoda zavzeti. — Zmagoviti odpor na ostalih bojiščih.

Avstrijski ministerski predsednik grof Stürgkh — umorjen.

V soboto zvečer došla je v vse kraje sveta preseljena brzjavka iz Dunaja, glaseča se na slede:

„Ministerski predsednik grof Stürgkh je popoldnes opoldne žrtev napada. Medtem ko je Stürgkh kosil v hotelu „Meissl in Schaden“, stopil k mizi pisatelj Friderik Adler in je hitro karat po vrsti ustrelil na ministerskega predsednika. Grof Stürgkh je bil zadet v glavo in je takoj mrtev“.

Zgodil se je čin, ki ga normalni človek naj ne more presoditi ter razumeti. Sredi vojni, ko je človeška duša itak do skrajnosti pretresena in razburjena, zgodi se atentat, ki nima ne temelja in ne vzroka, ne namena, ne namena, ki je popolna in neverna blaznost... Ko bi morilčeva kroglja izbrala tega ali onega velikih akteurjev, tega ali onega povzročitelja odločilnih dogodkov, tega ali onega moža, o katerih sodi, da so zapreka dosegi miru, — ali naj bi ostal zločin ravno tako zločin, ali naj bi bil najhujši bi bil navadni pameti. Ali resno da bi izvršil ta atentat mož, ki ga je vojna nastala beda osebno zdvijala, ki je bil lakote izgubil disciplino nad svojo kri; ali naj bi bilo razumljivejše. Pa ničesar tega se ni zgodilo. Morilec dr. Friderik Adler je pisatelj, ki stoji v prav dobrih gnotorazmerah. In umorjeni ministerski predsednik grof Stürgkh ni v nobenem oziru prišel na pričetek ali potek vojne, on ni bil ničesar opraviti z železno igro naših vojev; on je bil le pridni, zmerni, značajni in vedno pošteni sluga cesarja in domovine. Grof je kakor vojak na bojišču, poražen od vojne vzkipele strasti ter sovraštva...

Iz teh razlogov se ne sme zločin blaznega fanatika Adlerja očitati ne tej ne onej strani. Res je, da je bil Adler tajnik soci-

jalno demokratične stranke in urednik njenega teoretičnega glasila „Der Kampf.“ Ali v sru se je tekom vojne odtujil organiziranemu mišljenju te stranke, odtujil celo nazorom svojega očeta, odtujil pretežni večini svojih sodrugov. Dandanes, ko stoji vse ljudstvo brez razlike strank v orožju in stori v gigantični slogi svojo domovinsko dolžnost, se ne sme zločin posameznega morilca obšati tej ali onej skupini. Adlerjev čin je plod duševnega poloma eksaltiranega človeka in nikdo v monarhiji ne stoji na njegovi strani.

Zato pa se tudi upi naših sovražnikov, ki so ravno iz prelite krvi grofa Stürgkha vzplamteli, ne bodejo nikdar izpolnili. Za Adlerjem ne stoji nikdo, njegov čin ne odobrava nikdo, njegova besnost ni izraz revolucijskega prepričanja, marveč le dokaz psihičnega bankerota... Avstrijska ljudstva pa stojijo prejkotslej složno in edina v obrambi svoje napadene domovine!

Kako se je umor izvršil?

Poroča se te-le podrobnosti: Umor se je zgodil v hotelu Meissl in Schaden. Tja je zahajal grof Stürgkh skoraj vsak dan na obed. Sedel je vedno pri isti mizi v veliki dvorani. Tudi v soboto je prišel v obednico med pol 2. in 2. uro popoldne. V njegovem spremstvu sta bila tokrat tirolski c. kr. namestnik grof Toggenburg in pa ritmojster baron Franc Aehrenthal, brat pokojnega zunanjega ministra. V bližini vsedel se je k mizi neki tuji, 30 do 40 letni mož; ta sicer ni bil navadni obiskovalec hotela, ali sumljiv se ni zdel nikomur. Grof Stürgkh je obedoval v živahnem pogovoru. Po končanem obedu je pil črno kavo in si prižgal smodko. Tudi tujec, kate-rega sicer ni nikdo opazoval, ker zato ni bilo nobenega povoda, je končal svoj obed in plačal. Grof Stürgkh je hotel ravno se dvigniti in oditi. V tem hipu vstane tujec in gre počasi v smeri proti ministrovi mizi. Zadnje korake je pričel leteti in je obenem segel v žep. Potegnil je browning-pisto, jo nastavil ministru skoraj na glavo ter v bliskoviti hit-

rosti oddal tri strele. Strelji so zalibog pre-dobro zadeli. Grof Stürgkh se je nagnil nekoliko na stran, potem se pa zgrudil na tla. Bil je takoj mrtev. Kri se je razlila po njegovem obrazu in obleki ter namiznemu prtju.

Boj z morilcem.

Po izvršenem umoru je nastala seveda v dvorani grozna zmeda. Vse je bilo ostrmelo. Prvi je zgrabil potem grof Toggenburg za stol, da bi udaril po morilecu, ki je medtem proti vratom bežal. V dvorani so bili tudi nemški in avstrijski oficirji, ki so potegnili sablje in planili proti morilecu. Pri vratih zgrabil je morilca izredno močni natakak Grumbach; prijel ga je za roko; pri temu se je revolver še enkrat sprožil, kroglja pa je zadela grofa Aehrenthala v spodnje stegno ter ga lahko ranila. Tudi natakak je bil lahko ranjen. Morilca so potem razorožili. Pustil se je odvesti popolnoma mirno.

Po umoru.

Medtem je seveda že prišla rešilna družba, katere zdravnik pa je takoj spoznal, da je pri nesrečnem grofu vsaka pomoč izključena. Mrtvo truplo so najpreve pokrili z belim prtjom, dokler nista policijska in sodnijska komisija svoje delo izvršili. Grof Stürgkh je imel dve smrtni rani. Ena kroglja je prodrla nad nosom skozi glavo in je na drugi strani izstopila. Druga kroglja pa je vdrla skozi srednjo čelnico in je obtičala v lobanji. Tretjo kroglo, ki ni zadela, so potem našli pri mizi v kotu blizu okna. Ob četr 6. uri prepeljali so umorjenega ministra v poslopje ministerskega predsedstva, kjer so mu bili že preje pripravili mrtvaški oder. Vest pa se je bliskoma po vsem Dunaju razširila in kmalu jo je nesel telegraf v vse kraje sveta.

Grof Stürgkh.

Umorjeni ministerski predsednik Karl Maria grof Stürgkh je bil leta 1859 v Gradcu rojen; bil je torej štajerski rojak. Po dovršenih študijah je stopil l. 1881 v politično službo, katero je pa že leta 1891 zapustil, ko je bil od štajerskega veleposestva izvoljen

v avstrijsko državno zbornico. Tri leta pozneje postal je v naučenem ministerstvu referent za avstrijske srednje šole. Ko je padlo ministerstvo Windischgrätz, je Stürgkh izstopil iz službe in odložil svoj mandat. Ali že leta 1896 je bil zopet izvoljen v štajerski deželni zbor, l. 1902 pa v državni zbor. Leta 1907 je bil poklican v gospodsko zbornico. Grof Stürgkh je bil več let minister. Leta 1901 je postal naučni minister, dne 3. novembra 1911 pa ministerski predsednik, v kateri službi je ostal do svoje smrti. Pokonik je bil samskega stana in ima dva brata. Mrliča so prepeljali iz Dunaja v Halbenrain pri Radgoni, kjer bode v gomili družine pokopan.

Morilec dr. Adler.

Dr. Friderik Adler je sin glavnega socialno demokratičnega voditelja na Avstrijskem in poslanca dra. Viktorja Adler. Morilec je star 37 let, po svojem poklicu je pisatelj in izredno nadarjen. Dalje časa bival je v Švici. Leta 1910 pa se je vrnil na Dunaj, postal strankarski tajnik in glavni redakter lista „Kampf“. Začetka vojne je bil poklican pod orožje, ali je bil zaradi srčne hibe superarbitriran. Morilec je oženjen in ima dva otroka. Bil je precej premožen.

* * *

Avstrijsko uradno poročilo od petka.

K.-B. Dunaj, 20. oktobra. Uradno se danes razglša:

Vzhodno bojišče. Fronta nadvojvode Karla. Ob ogrsko-rumunski meji se naprej bori. Južno-vzhodno od Dorna-Watre iztrgali smo sovražniku Monte Rusului. — Fronta princa Leopolda bavarskega. Ob Narajewki so nemške čete pri naskoku na neko višino vjele 2050 sovražnikov in zaplenile 11 strojnih pušk. Na zgornjem Stochodu izjalovilo se je več sovražnih napadov.

Italijansko bojišče. V pokrajini Pasubio trajajo boji naprej. Po dolgem, ljutom obstreljevanju napadli so včeraj ob 4. uri popoldne Italijani naše postojanke severno viška še enkrat. Zopet je prišlo do ljutih bližinskih bojev. Pod vodstvom svojega obersta-brigadirja Ellisona so hrabri tirolski cesarski lovci 1., 3. in 4. regimenta vse napade zopet krvavo odbili. Vse postojanke so ostale v njih lasti. Čez 100 Italijanov je bilo vjetih. — Z močno artiljerijo podpiran, napadel je ob fronti Fleimstala en alpinski bataljon Forcello di Sadole in Mali Couriol. V ognju naših strojnih pušk se je napad razbil.

Južno-vzhodno bojišče. Ničesar pomembnega.

Namestnik generalštabnega šefa pl. Hüfer, fml.

Nemško uradno poročilo od petka.

K.-B. Berlin, 20. oktobra (W.-B.) Iz velikega glavnega stana se poroča:

Vsi sveti — 1916.

I.

Zemljica odpirati
noče več grobove svoje,
zemljica požirati,
človek, krvi noče tvoje, —
zemljica bi se rešila,
da le boja žar zaide,
bi odvrгла iz ramenov
te kočene piramide...

Zemljica bi rada spala
zimsko svoje hladno spanje,
sanjala bi rada zala
spomladanske svoje sanje, —
lovorike, palme zmage
iz naročja bi rodila,
ko bi vojna več vrtove
v mirodvor ne spremenila...

Zapadno bojišče. Armada prestolonaslednika Rupprechta. Pri deževnem vremenu ostal je obojestranski artiljerijski boj na obeh bregovih Somme živahen. En napad iztrgal je Angležem večji del dne 18. t. m. v njih roki zaostalih jarkov zapadno ceste Eaucourt L'Abbaye-Le Barque. V večernih urah so se izjalovili sunki angleških oddelkov severno od Courcellette in vzhodno od Le Sars. Naknadno se poroča, da so Angleži pri svojem zadnjemu velikemu napadu tudi rabili nekaj svojih tako hvaljenih pancerskih avtomobilov (tanks). Trije ležijo, uničeni po artiljerijskem ognju, pred našimi črtami.

Vzhodno bojišče. Fronta princa Leopolda. Pred od nas zavzetimi postojankami severno Siniawke ob Stochodu se je več ruskih protinapadov z izgubami razbilo. Južno-zapadno od Swistelniki na zapadnem bregu Narajewke naskočili so nemški bataljoni neko važno rusko višočinsko postojanko in so poskuse zopetne pridobitve krvavo odbili. Nasprotnik pustil je tukaj zopet na vjetih 14 oficirjev, 2050 mož ter 11 strojnih pušk v naši roki. — Fronta nadvojvode Karla. V južnem delu zasneženih gozdnih Karpat bil je sovražnik od viška Monte Rusului vržen.

Balkansko bojišče. Armada pl. Mackensen. Bojevno delovanje ob fronti v Dobrudži postalo je živahnejše. — Makedonska fronta. Po začetnem uspehu bil je en srbski napad pri Cerni vstavljen. Severno od Nidze Planine in južno-zapadno jezera Doiran izjalovili so se sovražni sunki.

Prvi generalkvartirnojster Ludendorff.

Avstrijsko uradno poročilo od sobote.

K.-B. Dunaj, 21. oktobra. Uradno se danes razglša:

Vzhodno bojišče. V ogrsko-rumunskih obmejnih pokrajinah se naprej bori. Dela v snegu in mrazu in v najtežavnejšem ozemlju borečih se čet so zvišana nad vsako hvalo. — Severno Karpat pri avstro-ogrskih bojnih silah ničesar pomembnega.

Italijansko bojišče. Naše postojanke v oddelku Pasubio stoje trajno pod ljutim ognjem topov in min vseh kalibrov. Pred hrbtom Roite pripravljena sovražna infanterija je vstavljena po naši artiljeriji. Štiri italijanskih napadov proti vzhodnem delu hrhta bilo je zavrnjenih. — Neka v Brandtalu proti dolinski postojanki prodirajoča sovražna kompanija bila je uničena. Mi smo vjeli 2 oficirja in 159 mož, zaplenili pa 10 minskih metalcev in drugega materijala.

Južno-vzhodno bojišče. V Albaniji nič novega

Namestnik generalštabnega šefa pl. Hüfer, fml.

II.

Tajnostna je noč,
grobovi so temni,
ni svečic, molitev,
ni vencev duhtečih.

Neskončna je vrsta
sirotic in vdov
in bratov in sester,
starišev obupnih.

Vse črno... Počasi
odpirajo vrata
se pokopališka
neskončni te vrsti.

Neskončna pa vrsta
je križev i novih,
spominov vojakov,
umrlih za nas.

Rumuni zopet poraženi.

Nemško uradno poročilo od sobote.

K.-B. Berlin, 21. oktobra (W.-B.) velikega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Armada prestolonaslednika Rupprechta. V pokrajini Somme traja močni topovski boj naprej. Med Le Sars in Eaucourt l'Abbaye izjalovilo se se angleški napadi v bližinskem boju. V vzhodno zadel je naš kreпки ogenj na razne naskočne napadalne poskuse. Smo Francozov' čez čisto Saily-Raucourt se razbili pred našimi obrambami. — Naše jevno brodovje varovalo je v mnogoštevilnih zračnih napadih opazovalne letalce. Sestrasmo 12 sovražnih letal; štiri ležijo za našimi črtami. Ponočni napad na kolodvore in municijske tabore za sovražno fronto imel dobri uspeh, ki se je opazoval na razstrelitvah in požarih. — Armada nemškega prestolonaslednika. Živahno artiljerijsko delovanje na obeh bregovih Maase.

Vzhodno bojišče. Fronta princa Leopolda. Zopet so skušali v brezplodnih izgubepolnih navalih ruski bataljoni, da nam na zapadnem bregu Stochoda pred krakim zavzete jarke iztrgali, in zopet je prišel ob Narajewki en napad nemških letal pod vodstvom v. Gallwitz a ruske postojanke severno-zapadno od Skomoroch v naše roke. Brezuspješni protisunkni prihod so sovražniku nove izgube. Vjeli smo 5 oficirjev, 150 mož in zaplenili 5 strojnih pušk. — Fronta nadvojvode Karla. Ob siebenbürski meji trajajo pri snegu in mrazu uspešni gorski in gozdni boji naprej. Rumunec ima pri temu težke izgube.

Balkansko bojišče. Armada pl. Mackensen. Boji v Dobrudži so se v naš prid razvili. Zvezane nemške, bolgarske in turške čete vdrle so na raznih točkah v sovražno glavno postojanko ob črti južno od Rasove (ob Donavi)-Agemlar-Tuzla in so zavzele Tuzla, višočine severno-vzhodno od Topraisara, severno-zapadno od Mulciovta, to pa po ljutih bojih. Pri temu smo vjeli okoli 3000 Rusov, med njimi enega poveljnika regimenta, nadalje par sto Rumunov, zaplenili pa smo 22 strojnih pušk in enega metalca min. — Nemška letalska brodovja udeležila so se boja uspešno iz zraka. — Makedonska fronta. Položaj je nespremenjen.

Prvi generalkvartirnojster Ludendorff.

Cesar armadi in mornarici.

K.-B. Dunaj, 21. oktobra. Cesar je izdal naslednje lastnoročno pismo.

Ljubi gospod bratranec feldmaršal nadvojvoda Friderik!

Izročam Vam Svoje povelje na armado in mornarico z današnjega dne in izrekam Vam, višjemu armadnemu poveljniku, in šefa

Vse narodnosti,
jeziki, vse vere,
vse zbrala je tukaj
jeklena usoda.

In poleg stoje
sirote, matere,
in rože jesenske
sadijo v grobove.

In solzice grenke
na tujem grobu
preliva oko
človeške ljubezni.

Vse tiho, tajnostna
je noč vseh pokojnih,
na nebu utripne
le zvezda največja.

In skozi vrsto
teh solznih bitij

iz zelenjav
ker. 414
eralnega štaba, generalnemu polkovniku
radu, ki se je tolikrat izkazal, hvaležno
je posebno pohvalno priznanje.

Dunaj, 17. oktobra 1916.
Franc Jožef s. r.

Povelje na armado in mornarico.

Z vzorno zvestobo dolžnosti, najvztraj-
so hrabrostjo in občudovanja vrednim ju-
stvom so Moje vrle, soško fronto držeče
odbile besne, z veliko požrtvovalnostjo
dni trajajoče sovražne navale.

Enako brezuspešni so bili sovražni na-
vodi v Alpah, na ruskem bojišču in na Sed-
raškem. Hrabri sinovi domovine so v
boju z Našim zvestim zaveznikom ponovno
podočeli svojo vrednost in svojo smrti klju-
čno vztrajnost.

Vsem uspešnim voditeljem, vsem Svojim
in vojakom armade in mornarice se zahva-
m ginjenega srca za vse, kar so storili.

Z najtoplejším priznanjem za odlično in
vredno vodstvo, pošiljam zapovedniku slavne
armade, generalnemu polkovniku pl. Bo-
nietu, znak Mojega posebnega pohvalnega
priznanja in podeljujem generalnemu polkov-
niku pl. Terszyanskemu, zapovedniku ene
brigade, in hrabremu kornemu zapovedniku,
kornemu gospodu bratrancu, generalu kava-
lerije nadvojvodi Josipu vojaški zaslužni kri-
ž razreda za vojno dekoracijo.

Dunaj, 17. oktobra 1916.
Franc Jožef s. r.

Rusi čez Narajowko vrženi.

Avstrijsko uradno poročilo od
nedelje.

K.-B. Dunaj, 22. oktobra. Uradno se
danes razglašala:

Vzhodno bojišče. Fronta nad-
vojvode Karla. Ob ogrsko-rumunski meji
so luti boji nespremenjeno naprej; na
vseh točkah so bile rumunske čete vržene.
Fronta princa Leopolda. Ob zgornji
rugi uspešni boji v sprednjem polju.
Nemške čete vzele so v naskoku ruske
vojske ob zapadnem bregu Narajowke
in vrgle sovražnika nazaj čez reko. Le mali
ostanki zemlje je še v lasti nasprotnika. Vjeli
so 8 oficirjev in 745 mož.

Italijansko bojišče. Dan je po-
stalo mirno. Južno jezera Toblino našlo
spravilo se je brzkone od viharja iztrgane
ostanke nekega italijanskega privezanega
čolna.

Južno-vzhodno bojišče. Pri c.
četah nobeni dogodki.

Namestnik generalštabnega šefa
pl. Höfer, fml.

Velika zmaga v Dobrudži.

Nemško uradno poročilo od
nedelje.

K.-B. Berlin, 22. oktobra (W.-B.). Iz
večnega glavnega stana se poroča:
Zapadno bojišče. Armada prestolo-
naslednika Rupprechta. Bitka ob Som-

gre žarek zvezde,
pozdrav od nekod...

In vzdih se dvigne:
Oj večnost, daj konca,
daj mira nam,
daj zmage, daj zmage...

III.
Pozdravljene, koščene roke
v grobovih tujih in doma,
pozdravljena, strohnela srca
ki so na vse pozabila. —
pozdravljeni, junaki mrtvi,
ki vstvarja ljudstvo vam hvaležno
najlepši spomenik za večnost
in ljubezni svoji večni...

K. L.

mi se z ljutostjo nadaljuje. Obojestranski
najmočnejši razvitek artiljerijskih sredstev
označili so jo tudi včeraj, zlasti na severnem
bregu. Bobenski ogenj na jarke in zadajšnje
ozemlje bil je uvod angleških napadov, ki so
vdrli v opetovanem valavu od Ancre do
Courcellette na obeh straneh od Guendecour-
ta. Pod vsled brezobzirne vporabe človeškega
materijala primernimi žrtvami posrečilo se je
nasprotniku, pridobiti na ozemlju v smeri
Grandcourt-Pys. Pri Guendecourtu bil je napad
zavržen. — Ljuti boji pri Saily ostali so
brezuspješni za Francoze. Južno od Somme
prinesel nas je protinapad v last nekaterih
zadnjič izgubljenih jarkov med Bioches in
La Maisonettes. Odvzeli smo Francozom tu-
kaj 3 oficirje, 172 mož in 5 strojnih pušk.
V gozdnih krajih severno od Chaulnesa se
od včeraj zvečer sem zopet bori. — Armada
nemškega prestolonaslednika. Ob Maasi
trajal je živahni artiljerijski ogenj naprej.

Vzhodno bojišče. Fronta princa
Leopolda. Od sredine armadne skupine
Woysres do zapadno od Lucka povišal se
je v posameznih oddelkih obojestranski ogenj.
— Boji v prednjem polju zapadno zgoraj
Strype potekli so za nas ugodno. — Pod
vodstvom gen. v. Gerog so nemške čete
po krajevno ozko omejenih uspešnih sunkih
zadnjih dni v enotnem napadu med
Swistelniki in Skomorochy-Nowe sovražnika
zopet vrgle. Le mali kos ozemlja na zapadnem
bregu Narajowke je še v lasti nasprotnika.
Njegovi brezuspešni protinapadi so se izjalovi-
li. Imel je težke krvave izgube. Vjeli pa
smo 8 oficirjev in 745 mož. — Fronta nad-
vojvode Karla. Vkljub ljutemu branjenju
dohodov svoje dežele bile so rumunske čete
na večih krajih vržene. Dosej doseženo posest
na ozemlju nam protisunki niso zamogli iz-
trgati.

Balkansko bojišče. Armada pl.
Mackensen. Dne 19. oktobra zapričeta
bitka v Dobrudži je v naš prid odločena. Rusko-
rumunski nasprotnik bil je po težkih izgubah
na celi fronti iz njegovih že v miru izgraje-
nih postojank vržen. Zavzeli smo močne po-
stojanke Topraisar in Cobadinec.
Zvezne čete zasledujejo. — Makedonska
fronta. Boji ob Cerni še niso končani. Nasto-
pile so tam tudi nemške čete.

Prvi generalkvartirnojster
Ludendorff.

**Rusi popolnoma prepedeni od zapadnega brega
Narajowke.**

Avstrijsko uradno poročilo od
ponedeljka.

K.-B. Dunaj, 23. oktobra. Uradno se
danes razglašala:

Vzhodno bojišče. Fronta nadvojvo-
de Karla. V bojih pri Predealu vjeli
smo 6 rumunskih oficirjev in 555 mož. Skupni
položaj je nespremenjen. — Fronta princa
Leopolda. Zapadno obrežje Narajowke bilo
je z odvzetjem zadnjega še od Rusov zase-
denega kosa ozemlja popolnoma od sovražnika
očiščeno. Ob ostalih delih fronte razven me-
stoma živahnega artiljerijskega ognja nobeni
dogodki.

Italijansko bojišče. Ob pri-
morski fronti postal je italijanski topovski
ogonj včeraj zopet ljutejši. Na Tirolskem
in Koroškem je bilo bojno delovanje
neznamno.

Južno-vzhodno bojišče. Pri c.
in kr. četah nič novega.

Namestnik generalštabnega šefa
pl. Höfer, fml.

Constanza zavzeta!

Nemško uradno poročilo od
ponedeljka.

K.-B. Berlin, 23. oktobra (W.-B.) Iz ve-
likega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Armada prestolo-
naslednika Rupprechta. Z nezmanjšano
sililo šel je včeraj orjaški artiljerijski boj na

severnem bregu Somme naprej. Od popol-
odne pa do globoko v noč napadli so med Le
Sars in Lesboeufs Angleži, poleg pri Rancourt
pa Francozi z jako močnimi silami. Naša
hrabra infanterija, izborna podpirana od arti-
ljerije in letalcev, zavrnila je v svojih sestrel-
jenih postojankah krvavo vse napade. Le se-
verno-zapadno od Saily je Francoz v neki
ozki del jarka najprednejše črte vsilil. —
Južno Somme posrečil se je dopolne naš
sunek v severnem delu Ambošwalda severno
od Chaulnesa. Danes ponoči se je tam po
povelju brez vpliva sovražnika naša obramba
v neko vzhodno tega gozdnega dela ležečo
postojanko preložila. — Armada nemškega
prestolonaslednika. Med Argoni in Woivre
je bil artiljerijski ogenj živahen. Blizu obréžja,
v pokrajini Maase in Somme jako živahno
letalno delovanje. V zračnem boju in z od-
pornim ognjem bilo je 22 sovražnih letal se-
streljenih; 11 jih leži za našimi črtami. Haupt-
mann Boelcke premagal je svojega 37. in
38., lajtnant Frankl svojega 14. nasprot-
nika v zračnem boju. Sovražna letala obme-
tala so Metz in vasi v Lothrinški z bom-
bami. Vojaške škode ni nastalo, pač pa je
umrlo pet civilnih oseb, obolelo pa nadaljnih
sedem oseb vsled dihanja iz padlih bomb pri-
hajajočih strupenih plinov.

Vzhodno bojišče. Fronta princa
Leopolda. Razven mestoma živahnega
ognja zapadno Lucka in zdaj izvršene pre-
peditve Rusov od zapadnega brega Nara-
jowke noben posebni dogodek. — Fronta
nadvojvode Karla. Nobena sprememba sploš-
nega položaja. Na prelazu Predeal vjeli
smo 560 Rumunov, med njimi 6 oficirjev.

Balkansko bojišče. Armada v.
Mackensen. Vkljub hudemu dežju pri
raznočeni zemlji so v neutrudljivem hitrem
prodiranju zvezne čete v Dobrudži, raz-
bivše posamezni odpor, železniško črto od
Murfatlara daleč prekoračile. Constanza
je ravno osem tednov po vojni
napovedi Rumunske od nemških
in bolgarskih čet zavzeta. Na levem
krilu bližamo se Cernavodi. Eno pomor-
sko letalo spustilo se je daleč za hrbtom na-
zaj unikajočega se sovražnika na tla, je uni-
čilo tam dva sovražna letala in se nepoško-
dovano vrnilo. — Makedonska fronta.
Pri Cerni bil je vsled napada nemških in
bolgarskih čet sovražnik v obrambo potisnjen.
Vzhodno od Vardarja izjalovil se je en
ponočni sunek proti nemškim postojankam.

Prvi generalkvartirnojster
Ludendorff.

Constanza.

Zavzetje rumunskega pristaniškega mesta
Constanze je izredno velikega pomena. Con-
stanza je namreč ravno tako glede vojne
kakor glede trgovine največje in najzname-
nitejše pristanišče na Rumunskem. Državne
obratne in prometne uredbe v Constanzi so
izredno velike in moderne. Že leta 1912 iz-
dala je rumunska vlada za basine, nakladišča
in skladišča v Constanzi 70 milijonov lei,
medtem ko se je za podobne naprave v Gal-
latzu le 30 milijonov porabilo. Ker ima vsa
rumunska trgovina svoj glavni temelj v Con-
stanzi, zgradili so v pristanišču električne
mehanične priprave za nalaganje žita in pe-
troleja, aparate za ventilacijo, čiščenje, me-
šanje, skladišča in mnogo drugih priprav naj-
modernejših konstrukcije. Trgovinska vrednost
pristanišča je v tem meriti, da je promet od
72.000 ton v letu 1879 na 1.300 ton v letu
narastel; okoli 500.000 ton od tega je prišlo
na žito, 579.000 ton pa na petrolejsko blago.
Tudi iz Constanze dobljeni državni dohodki
so veliki, ker so n. p. colninski dohodki v
letu 1913 znašali 6 milijonov lei. Pomorski
izvoz najvažnejšega rumunskega blaga, nam-
reč petroleja, se je spravljal ves v Constanzo,
ki je obenem skoraj edina postojanka rumun-
ski trgovinski kakor vojni mornarici. Iz vsega
tega je razviden velikanski pomen zavzetja
rumunskega mesta Constanze po nemških in
bolgarskih četah.

naš
ovra
rupre
ša

Predeal in druge važne postojanke zavzete.

Avstrijsko uradno poročilo od torka.

K.-B. Dunaj, 24. oktobra. Uradno se danes razglša:

Vzhodno bojišče. Fronta nadvojvode Karla. Avstro-ogrške in nemške čete vzele so včeraj po ljutih bojih kraj Predeal in so vzele 600 Rumunov. Južno od prelaza Roter Turm napreduje naš napad. — Fronta princa Leopolda. Položaj je nespremenjen.

Italijansko bojišče. Ob primorski fronti traja italijanski ogenj iz topov in min naprej; zlasti na kraški visoki planoti se vršijo mestoma ljuti artiljerijski in minski boji. Naši letalci obmetali so veliko trénsko taborišče pri Savogna uspešno z bombami.

Južno-vzhodno bojišče. Ob Vojsusi nobeni dogodki.

Namestnik generalštabnega šefa pl. Höfer, fml.

Plen zmage pri Constanzi.

6700 vjetih, 12 topov, 52 strojnih pušk.

Nemško uradno poročilo od torka.

K.-B. Berlin, 24. oktobra (W.-B.). Iz velikega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Kakor 22. bil je tudi 23. oktober dan največjega razvitka sil. Da bi za vsako ceno predri, nadaljevali so Angleži in Francozi svoje, z močnimi silami peljane napade. Doživeli so vkljub svoji uporabi množic severno od Somme težki krvavi poraz. Glasom poročila od fronte ležijo zlasti zapadno od Le Transloya cele vrste mrtvih druga na drugi. Zadržanje naših čet je vzvišeno nad vsako hvalo. — Južno od Somme se pripravljene francoski sunek v oddelku Ablaincourt-Chaulnes v našem uničevalnem ognju ni mogel razviti. — Armada prestolonaslednika. Svoje napade ob Sommi hotel je nasprotnik z napadi pri Verdunu podpirati. Naše postojanke na vzhodnem bregu Maase ležale so pod krepkim artiljerijskim ognjem. Sovražna infanterija bila je po močnem artiljerijskem učinku v svojih jarkih držana. Napadalni poskusi so s tem preprečeni.

Vzhodno bojišče. Od morja do gozdnih Karpat nobeni večji dogodki. — Fronta nadvojvode Karla. Južno od Kronstadt bil je včeraj od nemških in avstro-

Pomorski junak.

Prinašamo sliko nemškega poveljnika podmorskega čolna „U 35“ kapitan-lajtnanta Lotarja v. Arnauld de la Periere, ki je bil pred kratkim od nemškega cesarja odlikovan z

Kapitänleutnant v. A. de la Periere

višjim redom „pour le mérite.“ Ta mladi človek s svojim podmorskim čolnom in juštvostvom v komaj 3/4 leta potopil 126 ladij s skupno težo čez 27.000 ton. — Število uničenih sovražnih ladij 450 milijonov mark.

ogrskih čet po ljutih bojih Predeal zavzet. Vjeli smo 600 mož. Na južnem izhodu prelaza Roter Turm bil je v zadnjih dneh močni rumunski odpor zlomljen.

Balkansko bojišče. Armada pl. Mackensen. V ojestrem zasledovanju pred desnim armadnim krilom v razpuščenju umikajočega se nasprotnika dosegla je zvezna kavaljerija pokrajino od Caramurada. Po ljutem boju smo zavzeli Medgidio in Rasovo. — Skupni plen vštveši dne 21. oktobra poročanega znaša 75 oficirjev, 6693 mož, eno zastavo, 52 strojnih pušk, 12 topov, 1 minski metalec. Krvave izgube Rumunov in nujno pripeljanih ruskih ojačenj so težke. — Trdnjava Bukarešta je bila zopet z bombami obmetana. — Makedonska fronta. Nič novega.

Prvi generalkvartirnojster Ludendorff.

Prodiranje proti Rumunom in Rusom.

Avstrijsko uradno poročilo od srede.

K.-B. Dunaj, 25. oktobra. Uradno se danes razglša:

Vzhodno bojišče. Armada nadvojvode Karla. Avstro-ogrške in nemške čete odvzele so nasprotniku Vulkan-prelaz. — Severno od Kampolunga boreče se zvezne bojne sile pridobile so istotako na prostoru. Na ogrski vzhodni meji se naprej bori. Szekleški infanterijski regiment št. 82 vzel je v gorovju Bereczk po ljutem ročnem boju neko močno utrjeno postojanko ob meji. Posadka je bila vjeta in uničena. Nikdo ni zamogel zbežati. — V „kotu treh dežel“ odbile so naše čete v svojih novih postojankah ruske napade. Neko krajevno vsiljenje sovražnika se je takoj izboljšalo. — Fronta princa Leopolda bavarskega. Razven uspešnih bojev prednjih straž južno od Zborova pri avstro-ogrskih četah ničesar pomembnega.

Italijansko bojišče. Severni del kraške visoke planote stal je pod ognjem min in artiljerije.

Južno-vzhodno bojišče. V Albaniji nič novega.

Namestnik generalštabnega šefa pl. Höfer, fml.

Cernavoda v Dobrudži zavzeta. — Velevažni uspeh.

Nemško uradno poročilo od srede.

K.-B. Berlin, 25. oktobra. (W.-B.) Iz velikega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Armada prestolonaslednika Rupprechta. Vsled deževnega vremena je včeraj bojno delovanje v pokrajini Somme opesalo. Artiljerijski ogenj se povišuje le časovno. V večernih urah so se sovražni delni napadi na črti Les Boenfo Raucourt pred našimi obrambami z izgubami in brezuspešno razbili. — Armada nemškega prestolonaslednika. Na severovzhodni fronti od Verduna je neki francoski napad do gorečega fôrta Douaumont na ozemlju gredil.

Vzhodno bojišče. Armada princa Leopolda bavarskega. Neki plinski napad Rusov ob Szari se je izjalovil. Istotako je ostal neki napad ruskih bataljonov pri Golu Ostrovu severno-zapadno od Lucka brez vsacega uspeha. — Fronta nadvojvode Karla. V gozdnih Karpat ostale so pri bojih manjšega obsega pridobljene visočinske postojanke v naši roki.

Bojišče v Siebenbürgenu. Na vzhodni fronti Siebenbürske se pri krajevnih bojih položaj ni spremenil. Severno od Kampolunga smo z našimi napadi napredovali. V naskoku vzele so je Vulkan-prelaz z nemškimi in avstro-ogrskimi četami.

Balkansko bojišče. Armada pl. Mackensen. Zasledovanje gre po načrtu naprej. Cernavoda bila je danes zjutraj zavzeta. Posameznosti še niso znane. S tem je v Dobrudži nastopivši ruski armadi njena zadnja železniška zveza odvzeta in je dosežen poseben važni uspeh. — Makedonska fronta. Nič novega.

Prvi generalkvartirnojster Ludendorff.

Izpred sodišča.

Obsojeni vojni liferanti.

Klausenburg, 20. oktobra. Tukajšnja državno pravdnitvo dvignilo je proti kržnarjem Jakobu Wartenberg, Adolfu Wartenberg in Izaku Lazar obtožbo, da so dobavljali armadi iz slabih ovčjih kožuhov narejene usnjate telovnike. Sodnija je obsodila obtožence vsacega na 6 mesecev ječe, oziroma 3 mesece zapora. Na kraljevo kurijo vloženi priziv bil je zavržen.

Železniške tatvine.

Maribor, 21. oktobra. 34-letni Franjo Horvat, pomožni delavec južne železnice v Studencih pri Mariboru, bil je iz lasti železnice pokradel več vagonskih predmetov v skupni vrednosti 172 kron. Njegova žena je seveda vedela, da so ti predmeti last železnice. Ignac Horvat bil je na 4 mesece, njegova žena pa na en mesec ječe obsojen. Seveda je prišel obsojenec ob službo.

Politični proces v Bolgariji.

K.-B. Sofija, 21. oktobra. Proces pokupljenja bivšega ministra Ghenadijeva in tovarišev, ki se je dne 6. septembra pred vojno sodnijo pričel, bil je danes dokončan. Ghenadijev bil je zaradi veleizdajstva na 10 let, vsi drugi soobtoženi bivši člani soobranje ter oni obtoženci, ki niso bili trgovci po poklicu, bili so na 8 let prisilnega dela obsojeni. Obtoženi trgovci so bili oproščeni. Ghenadijev je medtem na zadržanju krvi težko obolel, ki je nastopila po operaciji nekega karbunkla.

O izdelovanju olja in grozdnih peček in bučnih jederec

poroča gospod ravnatelj Zweifler v letnem poročilu deželne sadje- in vinorejske šole v Mariboru za šolsko leto 1914/1915 sledeče:

1. Uporaba grozdnih peček.

Centrala za olje in mast na Dunaju je dala na razpolago na prošnjo mariborske podružnice c. k. kmetijske družbe 3000 kil grozdnih peček za izdelovanje namiznega olja in jih dala v dobro urejen mlin za izdelovanje olja in bližini Maribora. Sadje- in vinorejska šola je tudi vposlala v mlin 350 kg lastnih, dobro očiščenih in posušenih peček grozolja ter poroča na podlagi dobljenih izkušenj:

Dan za dnevom dobljene tropine je pustil delavec skozi mrežo, da se spriete kepe tropin razdrobijo in peclji odstranijo. Nato se tropine razgrejejo v tanki plasti na zravnem prostoru in večkrat obratajo, da se jih ne loti plesen. Ze med stiskanjem in zlasti po prešanju se spustijo medtem že prežareče tropine skozi pet milimetrov gosto sito, da odstranimo od pečk luščine (kožo) jagod in morebiti še zaostale peclje. Pečke so se posušile v sušilnici za sadje in konečno očistile na veturnem mlinu; prah, lahke, nezrele pečke in luščine so se skoro dale popolnoma odstraniti. Tako pripravljene pečke so se dale nato v mlin.

Predstoječa dela vzamejo dosti časa; otežkočujejo in podražajo izdelovanje olja.

Iz 350 kg pečk se je dobilo 18 litrov olja in 290 kilogramov pogač ali prg. Mlinar je zahteval za delo 28 K, kar je veliko, kajti stroški znašajo potemtakem 8 K za 100 kil peček ali 1 K 55 v za vsak liter olja. Dobilo se je iz peček le pet odstotkov olja, kar je jako malo. Z ekstracijskim postopanjem se množina olja da približno podvojiti, toda za to je treba posebnih naprav, ki se ne bi izplačale za izdelovanje olja v malem. Tudi še ni rešeno vprašanje, ali bi ne zgubilo tako dobljeno olje na svoji dobroti.

Pogače vsebujejo glasom preskušnje, katero je izvedel na tukajšnjem deželnem kmetijsko-kemičnem preskuševališču ing. kem. Czack:

vode	1498 odstotkov
surovega vlakna	4377 "
proteina	985 "
tolšče	691 "
dušika prostih eks. snovij 1994 "	
rudinskih snovij (pepela)	455 "
Po Königu 535 krmskih enot.	

Olje ima rujevozeleno barvo in je toraj glede barve in okusa slično bučnemu olju, toda na vsak način zastaja glede dobrote za njim. Prge so temnorjave in se dajo v mlinu za drobljenje zrnja kaj lahko razdrobiti.